

60 напрямків діяльності
Організації Об'єднаних Націй:
ЗМІНЮЮЧИ СВІТ НА КРАЩЕ

Організація Об'єднаних Націй була заснована відразу після закінчення кровопролитної війни, з метою сприяння стабілізації міжнародних відносин і забезпечення більш надійного фундаменту для підтримки миру.

В умовах загрози ядерної війни й безперервних локальних конфліктів, підтримка миру стала одним з найважливіших завдань Організації Об'єднаних Націй, а операції миротворців у блакитних касках - одним з найбільш видатних напрямків її діяльності.

У той же час роль Організації Об'єднаних Націй аж ніяк не зводиться до підтримки миру й врегулювання конфліктів. Організація Об'єднаних Націй і група установ, що входять у її систему, найчастіше не привертаючи до себе уваги, ведуть різнобічну діяльність, спрямовану на поліпшення рівня життя людей в усьому світі.

Вживання й розвиток дитини; охорона навколишнього середовища; права людини; охорона здоров'я й медичні дослідження; скорочення масштабів бідності й економічний розвиток; розвиток сільського господарства й рибальства; освіта; поліпшення стану жінок; надзвичайна допомога й допомога у випадку стихійних лих; повітряні й морські пасажирські перевезення; використання атомної енергії в мирних цілях; охорона праці й захист прав трудящих - цей список можна продовжувати ще довго.

Нижче наводяться короткі відомості про те, чого Організації Об'єднаних Націй і установам, які входять до неї, вдалося домогтися після заснування в 1945 році цієї всесвітньої організації.

1. Сприяння розвитку. В усьому світі Організація Об'єднаних Націй активно сприяє підвищенню рівня життя людей і розвитку в них необхідних для цього навичок і людського потенціалу в цілому, й направляє на ці цілі наявні в її розпорядженні ресурси. З 2000 року, орієнтиром у цій роботі служать цілі в області розвитку, поставлені в Декларації тисячоріччя (ЦРДТ). Установи системи Організації Об'єднаних Націй, за винятком міжнародних фінансових установ, щорічно витрачають на цілі розвитку понад 10 млрд. дол. США. Наприклад, Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй, співробітники якої працюють в 166 країнах світу, очолює діяльність Організації Об'єднаних Націй по викорінюванню крайньої вбогості й заохоченню благого управління в країнах, що розвиваються. ЮНІСЕФ, що працює в 157 країнах, щорічно витрачає більше 1,2 млрд. дол. США головним чином на цілі захисту дітей, імунізацію, боротьбу з ВІЛ/СНІД і освіту дівчинок. ЮНКТАД допомагає країнам максимально ефективно використовувати можливості міжнародної торгівлі для сприяння розвитку. На додаток до витрат установ системи Організації Об'єднаних Націй, Світовий банк надає країнам, що розвиваються, кредити й субсидії, сукупний обсяг яких сягає приблизно 18 - 20 млрд. дол. США в рік, причому з 1947 року він надав допомогу в реалізації більш ніж 9500 проєктів в області розвитку. Фактично всі кошти, що направляються на надання допомоги з метою розвитку, надаються країнами-донорами.

2. Сприяння розвитку демократії. Організація Об'єднаних Націй сприяє в забезпеченні розвитку й становлення демократичних інститутів і методів управління в усьому світі. У багатьох країнах, у тому числі в Камбоджі, Намібії, Сальвадорі, Еритреї, Мозамбіку, Нікарагуа, Південній Африці, Косово й Східному Тиморі ООН допомогла населенню взяти участь у вільних і справедливих виборах. Вона надала консультативну й іншу допомогу, у тому числі у формі моніторингу результатів виборів, у більш ніж 90 країнах, найчастіше, в поворотні моменти в їхній історії, наприклад в Афганістані, Іраку й Бурунді.

3. Забезпечення прав людини. З моменту прийняття в 1948 році Генеральною Асамблеєю Загальної декларації прав людини, Організація Об'єднаних Націй посприяла в прийнятті й реалізації десятків всеосяжних угод про політичні, цивільні, економічні, соціальні й культурні права. Розслідуючи індивідуальні скарги, правозахисні органи Організації Об'єднаних Націй привертають увагу всього миру до випадків катувань, зникнення людей і довільної затримки, а також допомагають міжнародному співтовариству натискати на уряди з метою спонукання їх до поліпшення становища в області прав людини у своїх країнах.

4. Підтримка миру й безпеки. Завдяки створенню й розміщенню в «гарячих точках» світу в цілому 60 місій по підтримці миру й спостереженню, станом на 2005 рік, Організації Об'єднаних Націй вдається відновлювати спокій у достатній мірі для просування переговорного процесу, й порятунку життя мільйонів людей, які могли б загинути в результаті воєнних дій. У цей час у світі діє 16 операцій по підтримці миру.

5. Досягнення миру. З 1945 року Організація Об'єднаних Націй надала допомогу в досягненні шляхом переговорів більш ніж 170 мирних домовленостей, що поклали кінець регіональним конфліктам. Серед прикладів такого врегулювання можна назвати ірако-іранську війну, сприяння у виводі радянських військ з Афганістану й припинення громадянських війн у Гватемалі й Сальвадорі. За допомогою методів «тихої дипломатії» Організація Об'єднаних Націй запобігає назриваючим війнам.

6. Охорона навколишнього середовища. Організація Об'єднаних Націй працює над вирішенням глобальних екологічних проблем. Як міжнародний форум для формування консенсусу й досягнення домовленостей шляхом переговорів, Організація Об'єднаних Націй займається такими глобальними проблемами, як зміна клімату, виснаження озонового шару, токсичні відходи, втрата лісів і біологічних видів і забруднення повітря й води. Без вирішення цих проблем неможливо забезпечити довгострокову стійкість ринків і економік, тому що погіршення стану навколишнього середовища приводить до виснаження природного «капіталу», на якому ґрунтується економічне зростання і саме існування людства.

7. Запобігання поширенню ядерної зброї. Організація Об'єднаних Націй через Міжнародне агентство по атомній енергії (МАГАТЕ) сприяє забезпеченню того, щоб

країни, що використовують ядерні технології, не розробляли таємно ядерну зброю. Гарантії МАГАТЕ поширюються на сотні ядерних об'єктів у більш ніж 70 країнах. На сьогоднішній день діють 237 угод про гарантії з 152 державами.

8. Сприяння в досягненні самовизначення й незалежності. В 1945 році, коли була заснована Організація Об'єднаних Націй, 750 млн. чоловік, тобто майже третина світового народонаселення, жили на несамоврядних територіях, залежних від колоніальних держав. Організація Об'єднаних Націй зіграла певну роль у здобутті незалежності більш ніж 80 країнами, які нині є суверенними державами.

9. Карне переслідування військових злочинців. Трибунали Організації Об'єднаних Націй, засновані для колишньої Югославії й для Руанди, засудили військових злочинців і призначили їм покарання у вигляді тюремного ув'язнення, сформували важливу прецедентну основу для судового розгляду злочинів, пов'язаних з геноцидом і порушенням прав людини, і домоглися торжества правосуддя, серйозно вплинувши на правосвідомість населення постраждалих регіонів.

10. Викорінювання апартеїду в Південній Африці. За допомогою різних мір, від введення ембарго на постачання зброї до прийняття конвенції проти сегрегації в спорті, Організації Об'єднаних Націй вдалося зробити важливий внесок у ліквідацію системи апартеїду. Вибори, що відбулися в 1994 році, у яких було дозволено брати участь всім південноафриканцям на рівноправній основі, призвели до формування бараторасового уряду.

11. Укріплення міжнародного права. Завдяки зусиллям Організації Об'єднаних Націй було підписано понад 500 багатосторонніх договорів, у тому числі по правах людини, боротьбі з тероризмом і міжнародною злочинністю, проблемам біженців, роззброюванню, сировинним товарам і режиму океанів.

12. Надання гуманітарної допомоги біженцям. З 1951 року більше 50 млн. біженців, що рятувалися від війни, голоду або переслідувань, одержали або одержують допомогу по лінії Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй по справах біженців, у багатьох випадках при постійній допомозі інших установ. Ця організація прагне довгострокового або «стійкого» рішення, допомагаючи біженцям репатріюватися в країни їхнього походження, якщо для цього існують необхідні умови, інтегруватися в країнах

їхнього притулку або переселитися в треті країни. Більше 19 млн. біженців, здобувачів притулку й внутрішньо переміщених осіб, в основному жінок і дітей, одержують продукти харчування, забезпечуються житлом і медичним обслуговуванням і одержують допомогу для цілей освіти й репатріації від Організації Об'єднаних Націй.

13. Скорочення масштабів убогості в сільських районах країн, що розвиваються.

Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку (МФСР) розробив систему надання кредитів, часто - на досить невеликі суми, які допомагають сільській бідності боротися з вбогістю. Від початку своєї діяльності в 1978 році, МФСР інвестував більше 8,5 млрд. дол. США в рамках 676 проектів і програм, спрямованих на надання допомоги більш ніж 250 млн. чоловік. Всі фінансові засоби, якими розпоряджається МФСР, надходять від добровільних внесків країн-донорів.

14. Надання допомоги палестинським біженцям.

У контексті зусиль міжнародного співтовариства, спрямованих на досягнення міцного миру між ізраїльтянами й палестинцями, Близькосхідне агентство Організації Об'єднаних Націй для допомоги палестинським біженцям і організації робіт (БАДОР) — установа з надання надзвичайної допомоги й сприяння в розвитку людського потенціалу — допомагає вже четвертому поколінню палестинських біженців шляхом надання їм послуг у галузі освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг, сприяння в області мікрофінансування й послуг надзвичайної допомоги. На сьогоднішній день у списках БАДОР значаться більше 40 млн. біженців, що живуть на Близькому Сході.

15. Зосередження уваги на розвитку в Африці.

Надання допомоги Африці як і раніше становить собою один із пріоритетних напрямків діяльності Організації Об'єднаних Націй. В 1986 році Організація Об'єднаних Націй провела спеціальну сесію для активізації міжнародної підтримки поживлення економічного зростання й розвитку в Африці. В 2001 році голови африканських держав прийняли свій власний африканський план - Нове партнерство в інтересах розвитку Африки, що був схвалений в 2002 році Генеральною Асамблеєю як основний механізм для надання Африці міжнародної допомоги. Континент одержує 33 відсотки коштів, що витрачаються Організацією Об'єднаних Націй на цілі розвитку, - найбільшу частку із всіх регіонів. Всі установи Організації Об'єднаних Націй мають у своєму розпорядженні спеціальні програми надання допомоги Африці.

16. Заохочення благополуччя жінок. Організація Об'єднаних Націй сприяє заохоченню рівності й благополуччя жінок. Фонд Організації Об'єднаних Націй для розвитку в інтересах жінок (ЮНІФЕМ) і Міжнародний навчальний і науково-дослідний інститут з поліпшення положення жінок (МННДПЖ) сприяють підвищенню якості життя жінок і заохоченню їхніх прав у більш ніж 100 країнах. МННДПЖ проводить науково-дослідні й навчальні заходи, а ЮНІФЕМ підтримує проекти, спрямовані на викорінювання насильства відносно жінок, звернення в зворотному напрямку поширення пандемії ВІЛ/СНІД, й заохочення економічної безпеки жінок, наприклад, шляхом розширення їхнього доступу до працевлаштування і їхніх прав на володіння землею й спадкування майна. Всі установи Організації Об'єднаних Націй зобов'язані враховувати потреби жінок у своїй діяльності.

17. Захист прав жінок. Одним з довгострокових завдань Організації Об'єднаних Націй було і залишається поліпшення стану жінок і розширення їхніх можливостей, для того щоб вони могли бути справжніми господарками своїх доль. Організація Об'єднаних Націй провела першу в історії Всесвітню жіночу конференцію (Мехіко, 1975 рік), яка поряд з іншими конференціями, що відбулися протягом проголошеного Організацією Об'єднаних Націй Міжнародного десятиліття жінок, допомогла сформуванню програму дій в області захисту прав жінок. Підписана в 1979 році Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації відносно жінок, яку ратифікували 180 країн, відіграла важливу роль у заохоченні прав жінок в усьому світі.

18. Забезпечення населення безпечною водою. Впродовж першого Десятиліття водних ресурсів Організації Об'єднаних Націй (1981–1990 роки) більше мільярда людей уперше у своєму житті одержали доступ до безпечної питної води. Ще 1,1 млрд. людей одержали доступ до безпечної питної води за період 1990-2002 років. Проголошення в 2003 році Міжнародного року прісної води допомогло розширити поінформованість про важливе значення захисту цього коштовного ресурсу. Впродовж другого Міжнародного десятиліття водних ресурсів (2005-2015 роки) передбачається скорочення вдвічі частки населення, яке не має доступу до безпечної питної води.

19. Викорінювання поліомієліту. В результаті Глобальної ініціативи по викорінюванню поліомієліту, що стала найбільшою в історії міжнародною кампанією в області охорони здоров'я, поліомієліт був викорнений у всіх країнах світу, окрім шести — Афганістану,

Єгипту, Індії, Нігеру, Нігерії й Пакистану. Завдяки ініціативі, яку очолили Всесвітня організація охорони здоров'я, ЮНІСЕФ, Міжнародна асоціація клубів «Ротарі» і центри по боротьбі із хворобами і їхній профілактиці Сполучених Штатів, майже 5 млн. дітей, які були б паралізовані через поліомієліт, зберегли здатність нормально ходити. Ця хвороба, яка колись перетворювала в інвалідів дітей в 125 країнах у різних районах світу, практично викоренена.

20. Боротьба з ВІЛ/СНІД. Об'єднана програма Організації Об'єднаних Націй по ВІЛ/СНІД (ЮНЕЙДС) координує глобальні дії по боротьбі з епідемією, що охопила майже 40 млн. чоловік. Програма працює в більш ніж 130 країнах, прагнучи забезпечити загальний доступ до послуг із профілактики й лікування ВІЛ, а також зменшити уразливість людей і громад і пом'якшити вплив епідемії. У рамках ЮНЕЙДС взаємодіють експерти з 10 організацій системи Організації Об'єднаних Націй, що беруть участь у ній.

21. Викорінювання віспи. 13 років тривала кампанія Всесвітньої організації охорони здоров'я, яка дозволила повністю викоринити віспу на нашій планеті в 1980 році. Завдяки цьому щорічно заощаджується приблизно 1 млрд. дол. США, які раніше доводилося витратити на вакцинацію й моніторинг. Сума економії майже втричі перевищила витрати по викоринюванню цієї хвороби.

22. Боротьба з паразитарними хворобами. Завдяки програмі, проведеній Всесвітньою організацією охорони здоров'я в 11 країнах Західної Африки, був практично викоринений онхоцеркоз (річкова сліпота), що дозволило запобігти сліпоті в 11 млн. дітей і включити в сільськогосподарський оборот до 25 млн. гектарів родючих земель. Зусилля установ Організації Об'єднаних Націй у Північній Африці в 1991 році призвели до викоринювання личинки м'ясної мухи, що наводила жах на населення - паразита, що харчується тканинами людини й тварин. Інші програми врятували велику кількість людей від дракункулезу й інших тропічних хвороб.

23. Боротьба з поширенням епідемії. Всесвітня організація охорони здоров'я допомогла зупинити поширення гострої респіраторної вірусної інфекції (ГРВІ) — атипової пневмонії, перш ніж та забрала життя десятків тисяч людей. Після оголошення ВОЗ глобального попередження й екстреної рекомендації про обмеження поїздок у березні 2003 року, майже всі країни, у яких були випадки захворювання ГРВІ, зуміли або

запобігти її подальшому поширенню, або обмежити до досить невеликої кількості нових випадків захворювань. Щорічно ВОЗ вивчає від 200 до 250 спалахів ГРВІ. У середньому від 5 до 15 цих щорічних спалахів вимагають серйозних мір міжнародного масштабу.

24. Боротьба за загальну імунізацію. За останні два десятиліття імунізація врятувала понад 20 млн. людських життів. У результаті зусиль ЮНІСЕФ і Всесвітньої організації охорони здоров'я частка населення, що пройшла імунізацію від шести основних хвороб, які піддаються запобіганню, - поліомієліту, правця, корі, коклюшу, дифтерії й туберкульозу - збільшилася з менше 5 відсотків на початку 70-х років XX століття до приблизно 76 відсотків на сьогодні. Смертність від корі скоротилася за період 1999-2005 років приблизно на 50 відсотків. Щеплення від правця врятували сотні тисяч проділь і немовлят, а в 104 країнах, що розвиваються, ця хвороба повністю викоренена.

25. Зниження дитячої смертності. На початку 60-х років XX століття майже кожна п'ята дитина вмирала, не доживши до 5 років. За допомогою перорально-регидраційної терапії, безпечного водопостачання, санітарії й інших заходів в області охорони здоров'я й харчування, прийнятих установами Організації Об'єднаних Націй, рівень дитячої смертності в країнах, що розвиваються, до 2002 року знизився до менше 1/12. Тепер ціль полягає в скороченні коефіцієнта смертності дітей у віці до 5 років на дві третини до 2015 року в порівнянні з 1990 роком.

26. Створення базових умов для підприємницької діяльності. Організація Об'єднаних Націй допомагає в організації підприємницької діяльності, надаючи «м'яку інфраструктуру» для глобальної економіки шляхом сприяння прийняттю за допомогою переговорів загальноприйнятих технічних стандартів у таких різних областях, як статистика, торгове право, митні процедури, інтелектуальна власність, авіація, перевезення вантажів і електрозв'язок, тим самим полегшуючи економічну діяльність і знижуючи накладні витрати підприємців. ООН закладає фундамент для інвестицій в економіку країн, що розвиваються, заохочуючи політичну стабільність і блага управління, борючись із корупцією й стимулюючи прийняття обґрунтованих економічних стратегій і законодавчих норм, що полегшують підприємницьку діяльність.

27. Підтримка промисловості в країнах, що розвиваються. Діючи через Організацію Об'єднаних Націй по промислому розвитку (ЮНІДО), Організація Об'єднаних Націй

координує промислове співробітництво між Північчю й Півднем і по лінії «Південь-Південь» , шляхом заохочення підприємництва, інвестицій, передачі технологій і рентабельного й стабільного промислового розвитку. Вона допомагає країнам ефективно управляти глобалізаційними процесами й вести систематичну роботу зі скорочення масштабів бідності.

28. Допомога потерпілим від стихійних лих. При виникненні стихійних лих і комплексних надзвичайних ситуацій Організація Об'єднаних Націй координує й мобілізує процес надання допомоги потерпілим. Працюючи разом із Червоним Хрестом/Червоним Півмісяцем і основними організаціями по наданню допомоги й донорами, оперативні служби Організації Об'єднаних Націй надають населенню життєво необхідну гуманітарну допомогу. Заклики Організації Об'єднаних Націй про надання надзвичайної гуманітарної допомоги дозволяють щорічно збирати більше 2 млрд. дол. США.

29. Пом'якшення наслідків стихійних лих Всесвітня метеорологічна організація (ВМО) допомагає рятувати мільйони людей від катастрофічних наслідків стихійних і антропогенних нещастя. Її система раннього попередження, що включає тисячі наземних датчиків, а також супутникове спостереження, дозволила досить точно прогнозувати пов'язані з погодою нещастя, забезпечила інформацію про поширення нафтових плям і витік хімічних і ядерних матеріалів, а також можливість прогнозувати тривалі посухи. Крім того, ВМО сприяє ефективній доставці продовольчої допомоги в постраждалі від посухи регіони.

30. Надання допомоги жертвам цунамі. Протягом доби після цунамі, що обрушилося на країни басейну Індійського океану 26 грудня 2004 року, групи по оцінці масштабів нещастя й координації були спрямовані Організацією Об'єднаних Націй у найбільш постраждалі райони. За перші шість місяців роботи щодо надання надзвичайної допомоги Організація Об'єднаних Націй вжила екстрених заходів по наданню допомоги потерпілим, організувавши розподіл продуктів харчування серед більше 1,7 млн. чоловік, забезпечивши житлом більше 1,1 млн. чоловік, що втратили дах над головою, організувавши постачання питної води більше 1 млн. чоловік і провівши вакцинацію від кори більше 1,2 млн. дітей. Завдяки швидкій і ефективній доставці надзвичайної гуманітарної допомоги були відвернені додаткові людські втрати, яких можна було очікувати в період після катастрофи, і попереджений спалах хвороб.

31. Захист озонового шару. Програма Організації Об'єднаних Націй по навколишньому середовищу (ЮНЕП) і Всесвітня метеорологічна організація (ВМО) зіграли важливу роль у приверненні уваги до збитку, що заподіюється озоновому шару Землі. В результаті прийняття договору, відомого за назвою «Монреальський протокол», уряди країн світу виводять із обігу хімічні речовини, що викликають виснаження озонового шару, замінюючи їх на більш безпечні альтернативні засоби. Завдяки цим зусиллям мільйони людей будуть врятовані від зростаючої небезпеки захворювання раком шкіри, обумовленої надлишковим впливом ультрафіолетових променів.

32. Заходи, які вживають у зв'язку зі зміною клімату. Глобальний екологічний фонд (ГЕФ) фінансує проекти, призначені для надання країнам, що розвиваються, допомоги в зменшенні ризиків, пов'язаних зі зміною клімату. ГЕФ, що був заснований в 1991 році, є найбільшим джерелом фінансування заходів захисту глобального навколишнього середовища. Окрім цього, він підтримує проекти, націлені на збереження біологічного розмаїття, захист озонового шару, очищення міжнародних вод, боротьбу з деградацією земель і відмову від токсичних органічних забруднювачів. Починаючи з 1991 року, ГЕФ надав субсидії на суму 5,7 млрд. дол. США, у тому числі більше 6 тисяч невеликих субсидій, неурядовим організаціям і обшинним групам, і мобілізував 18,8 млрд. дол. США в рамках спільного фінансування за рахунок залучення інших партнерів. Установами-виконавцями програми ГЕФ є Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй, Програма Організації Об'єднаних Націй по навколишньому середовищу й Світовий банк.

33. Видалення наземних мін. Організація Об'єднаних Націй очолює розгорнуту приблизно в 30 країнах, включаючи Афганістан, Анголу, Боснію й Герцеговину, Ірак, Мозамбік і Судан, міжнародну кампанію по видаленню наземних мін, які як і раніше щорічно вбивають і калічать тисячі ні в чому не винних людей. Крім того, Організація Об'єднаних Націй вживає заходів щодо захисту населення від мінної небезпеки, допомагає жертвам повертатися до повноцінного життя й сприяє країнам в знищенні запасів наземних мін.

34. Забезпечення продуктами харчування найбільш гостро нужденних. Світова продовольча програма (СПП), що є найбільшою у світі гуманітарною установою, щорічно надає допомогу в середньому 90 млн. голодуючих в 80 країнах, у тому числі більшості

наявних у світі біженців і внутрішньо переміщених осіб. Продовольча допомога з боку СПП надається з урахуванням необхідності задоволення особливих потреб жінок і дітей, які найбільше страждають від голоду. Проекти організації шкільного харчування передбачають надання безкоштовних обідів або продуктових наборів, які діти можуть брати із собою додому, більше ніж 17 мільйонам школярів, причому кожний обід або набір обходиться всього лише в 0,19 дол. США. Система постачання, якою користується ця установа, використовує найширший спектр наявних технологій - від навантаження продуктів харчування на в'ючних ослів і яків до їхнього повітряного транспортування й застосування супутникових мереж для контролю за їхньою доставкою. За останні чотири десятиліття СПП надала 78,3 млн. метричних тонн продовольчої допомоги майже 1,4 млрд. людей в більшості найбідніших країн світу на суму 33,5 млрд. дол. США.

35. Боротьба з голодом. Продовольча й сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй (ФАО) очолює глобальні зусилля, націлені на викорінення голоду. Надаючи послуги як розвиненим країнам, так і країнам, що розвиваються, ФАО відіграє роль нейтрального форуму, у рамках якого всі держави рівноправно беруть участь у переговорах, з метою досягнення домовленостей, і обговорюють питання політики. Крім того, ФАО допомагає країнам, що розвиваються, домагатися модернізації й підвищення ефективності методів ведення сільського, лісового й рибного господарства й забезпечувати все населення високоякісними продуктами харчування.

36. Запобігання перелову риби. Шістнадцять відсотків світових рибних запасів піддаються надмірній експлуатації, а 8 відсотків — істотно виснажені або відновлюються після виснаження. ФАО стежить за морським рибним промислом і виступає з попередженнями з метою запобігти збиткам в результаті перелову. Для вирішення цієї проблеми ФАО і її держави-члени спільно підготували Кодекс ведення відповідального рибальства, що був прийнятий в 1995 році.

37. Заборона токсичних хімічних речовин. Для того, щоб позбавити людство від найнебезпечніших хімічних речовин, які воно ж і створило, була прийнята Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі. Ця конвенція, прийнята в 2001 році, передбачає ліквідацію 12 небезпечних пестицидів і промислових хімікатів, здатних смертельно отруювати людей, вражати їхню нервову й імунну системи, викликати рак і розлад репродуктивної системи, а також перешкоджати нормальному розвитку дітей. Інші

конвенції й плани дій Організації Об'єднаних Націй допомагають зберігати біологічне розмаїття, вживати заходів у зв'язку зі зміною клімату, охороняти біологічні види, що перебувають під загрозою, боротися із спустошенням, очищати регіональні моря й обмежувати транскордонне переміщення небезпечних відходів.

38. Охорона здоров'я споживачів. З метою забезпечення безпеки продуктів харчування, що надходять у відкритий продаж, Продовольча й сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй і Всесвітня організація охорони здоров'я разом з державами-членами розробили стандарти для більш ніж 200 найменувань продуктів харчування, норми безпеки для більш ніж 3 тисяч найменувань упаковки для продуктів харчування й правила переробки, транспортування й зберігання продуктів харчування. Крім цього, розроблені стандарти маркування й опису товарів, покликані забезпечити належне інформування споживача.

39. Боротьба з тероризмом. Організація Об'єднаних Націй створила юридичний механізм для боротьби з міжнародним тероризмом. Під егідою Організації Об'єднаних Націй були проведені переговори, які призвели до прийняття 13 глобальних міжнародно-правових документів, у тому числі договорів про боротьбу із захопленням заручників, викраденням повітряних судів, бомбовим тероризмом, фінансуванням тероризму, до яких нещодавно додалася домовленість про запобігання ядерного тероризму. Станом на червень 2005 року всі ці документи були ратифіковані 63 країнами. Готується текст нової всеосяжної конвенції проти тероризму. Контртерористичний комітет Організації Об'єднаних Націй здійснює нагляд за тим, як країни дотримують зобов'язання, взяті після терористичних нападів 11 вересня 2001 року, і координує співробітництво в області боротьби з тероризмом. Управління по наркотиках і злочинності й інші установи Організації Об'єднаних Націй надали допомогу більш ніж 100 країнам з метою зміцнення їхніх можливостей боротися з тероризмом.

40. Сприяння в забезпеченні репродуктивного здоров'я й здоров'я матері. Фонд Організації Об'єднаних Націй в області народонаселення (ЮНФПА) заохочує право кожної людини на самостійне вирішення питання про те, скільки мати дітей і коли, реалізує програми добровільного планування родини, які допомагають людям робити обґрунтований вибір і розширюють можливості родин, особливо жінок, самостійно приймати рішення, що визначають їхнє життя. Завдяки цій діяльності кількість дітей з

розрахунку на одну жінку в країнах, що розвиваються, скоротилася із шести в 60-х роках ХХ століття до трьох у цей час, що дозволило сповільнити темпи приросту світового народонаселення. Коли ЮНФПА починав свою роботу в 1969 році, менше 20 відсотків пар використовували методи планування родини; у цей час цей показник досяг приблизно 61 відсотка. Разом з низкою партнерів, ЮНФПА також надає допомогу в забезпеченні кваліфікованої акушерської родопомочі, надає доступ до невідкладної акушерської допомоги й розширює програми планування родини, домагаючись зниження материнської смертності.

41. Юридичне вирішення важливих міжнародних суперечок. Виносячи рішення й консультативні висновки, Міжнародний Суд допомагає розв'язувати міжнародні суперечки, зокрема пов'язані з територіальними питаннями, дипломатичними відносинами, захопленням заручників, правом на притулок і економічними правами.

42. Поліпшення глобальних торгівельних відносин. Конференція Організації Об'єднаних Націй по торгівлі й розвитку (ЮНКТАД) допомагає країнам, що розвиваються, досягати шляхом переговорів торговельних угод і домагатися пільгового режиму для свого експорту. Вона організувала переговори для підписання міжнародних домовленостей по сировинних товарах, що гарантують країнам, що розвиваються, справедливі ціни, підвищила ефективність їхньої торговельної інфраструктури й надала їм іншу допомогу з метою диверсифікації їхнього виробництва й інтеграції їхніх господарств у глобальну економіку.

43. Заохочення економічних реформ. Світовий банк і Міжнародний валютний фонд допомогли багатьом країнам підвищити ефективність їхнього економічного управління, надали тимчасову фінансову допомогу країнам для зменшення труднощів, пов'язаних з їхнім торговельним балансом, і організували професійну підготовку для посадових осіб державних фінансових установ.

44. Підтримка екологічної стійкості й упорядкованого використання ресурсів світового океану. Організація Об'єднаних Націй очолила міжнародну кампанію, націлену на забезпечення регулювання використання ресурсів океанів у рамках єдиної конвенції. Прийнята в 1982 році Конвенція Організації Об'єднаних Націй по морському праву, до якої приєдналися майже всі держави, уперше забезпечила універсальний правовий

механізм регулювання всіх видів діяльності на поверхні океану й на його дні. У Конвенції викладені правові норми, що визначають порядок створення морських зон, визначення національної морської юрисдикції, правила судноплавства у відкритому морі, права й обов'язки прибережних і інших держав, зобов'язання охороняти й зберігати морське середовище, а також порядок здійснення співробітництва в проведенні морських наукових досліджень і збереженні й екологічно стійкому використанні морських живих ресурсів.

45. Удосконалення повітряних і морських пасажирських перевезень. Установи Організації Об'єднаних Націй відповідають за встановлення норм безпеки, які повинні дотримуватися при здійсненні повітряних і морських пасажирських перевезень. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) зробила внесок у перетворення повітряних перевезень у самий безпечний вид транспорту. В 1947 році з 9 млн. авіапасажирів у результаті авіаційних аварій загинуло 590 чоловік; в 2004 році з 3,3 млрд. пасажирів повітряного транспорту в авіакатастрофах загинуло 420 чоловік. Аналогічним чином, Міжнародна морська організація (ІМО) допомогла підвищити безпеку на морі. Статистика свідчить про те, що судноплавство стало більш безпечним, причому як для людей, так і для навколишнього середовища. Різко знижується кількість випадків загибелі судів і людей, зменшилася частотність епізодів забруднення навколишнього середовища, у тому числі забруднення нафтопродуктами, ведеться боротьба із забрудненням повітря й забрудненням каналізаційними стоками, і все це відбувається на тлі подальшого зростання обсягів морських вантажоперевезень.

46. Боротьба з незаконним обігом наркотиків. Діючи на підставі трьох конвенцій Організації Об'єднаних Націй по контролю за наркотиками, Управління Організації Об'єднаних Націй по наркотиках і злочинності вживає заходів з метою скорочення пропозиції та попиту на незаконні наркотичні речовини, а також пом'якшення соціальних і медичних наслідків наркоманії, включаючи пов'язане з наркотиками поширення епідемії ВІЛ/СНІДу. Управління надає допомогу правоохоронним органам і підтримує муніципальні й обшинні програми попередження наркоманії й лікування від наркотичної залежності, а також ініціативи, які допомагають незаможним селянам зменшити свою залежність від оброблення незаконних культур, шляхом надання їм сприяння в придбанні законних і надійних засобів до існування.

47. Боротьба з міжнародною злочинністю. Управління Організації Об'єднаних Націй по наркотиках і злочинності (ЮНОДК) у взаємодії із країнами й іншими організаціями вживає заходів по протидії транснаціональної організованої злочинності, надає юридичну й технічну допомогу в боротьбі з корупцією, відмиванням грошей, наркоторгівлею, торгівлею людьми й контрабандою мігрантів, а також допомагає зміцнювати системи карного правосуддя. ЮНОДК відіграє ключову роль у розробці й практичному застосуванні відповідних міжнародних договорів.

48. Сприяння в забезпеченні гідних умов праці. Міжнародна організація праці (МОП) домагається практичного застосування стандартів і основних принципів і прав, що визначають становище людини на роботі, включаючи волю асоціації й право на переговори про укладення колективних трудових угод між роботодавцями й профспілками, викорінювання всіх форм примусової праці, ліквідацію дитячої праці й викорінювання дискримінації на роботі. У центрі уваги МОП - сприяння у забезпеченні зайнятості, соціального захисту для всіх, ефективного соціального діалогу між організаціями роботодавців і трудящих і урядами країн.

49. Підвищення рівня грамотності й поліпшення стану в сфері освіти в країнах, що розвиваються. Сьогодні 76 відсотків дорослого населення країн, що розвиваються, вміють читати й писати, а 84 відсотка дітей відвідують початкові школи. Тепер ціль полягає в забезпеченні того, щоб до 2015 року всі діти одержували закінчену початкову освіту. Програми, націлені на заохочення освіти й поліпшення стану жінок, допомогли підвищити рівень грамотності жінок у країнах, що розвиваються, з 36 відсотків в 1970 році до 70 відсотків в 2000 році. Тепер ціль полягає в забезпеченні того, щоб до 2015 року всі дівчинки одержували закінчену початкову й середню шкільну освіту.

50. Мобілізація світового співтовариства на рішучі дії в підтримку дітей. У Сальвадорі й Лівані, у Судані й колишній Югославії — у багатьох «гарячих точках» планети ЮНІСЕФ виступає з новаторською ініціативою оголошення «днів спокою» і відкриття «коридорів миру» для доставки вакцин і іншої допомоги, життєво необхідної дітям, які живуть в умовах збройних конфліктів. Конвенція про права дитини набула чинності закону в 192 країнах. Після спеціальної сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй присвяченої дітям, що відбулася в 2002 році, уряди 190 країн зобов'язалися виконати в конкретно визначений термін комплексні завдання в сфері

охорони здоров'я, освіти, захисту від жорстокого поводження, експлуатації й насильства й боротьби проти ВІЛ/СНІДу.

51. Збереження історичних, культурних, архітектурних і природних пам'яток. ЮНЕСКО допомагає 137 країнам зберігати пам'ятники старовини, причому для охорони об'єктів, що представляють культурну цінність, були прийняті міжнародні конвенції.

52. Сприяння академічним і культурним обмінам. Організація Об'єднаних Націй, діючи через ЮНЕСКО й Університет Організації Об'єднаних Націй, заохочує академічне й наукове співробітництво, взаємодію між установами й розвиток культури, у тому числі за участю меншостей і корінних народів.

53. Захист інтелектуальної власності Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІС) охороняє права творців і власників інтелектуальної власності в усьому світі й домагається визнання й винагороди авторів за їхню творчість. Захист прав інтелектуальної власності стимулює творчий потенціал людини, дозволяє ще далі розширювати границі наукового пізнання й технічної думки, й збагачувати світ літератури й мистецтва. Захищаючи стабільні умови для маркетингу продуктів інтелектуальної власності, ВОІС також сприяє розвитку міжнародної торгівлі.

54. Заохочення свободи друку і свободи слова. Для забезпечення того, щоб всі люди могли одержувати інформацію, не обмежену цензурою або культурними забобонами, ЮНЕСКО допомагає розвивати й зміцнювати засоби масової інформації, сприяє у встановленні незалежних агентств новин і підтримує незалежну пресу. Крім того, ЮНЕСКО здійснює нагляд за свободою друку й привселюдно засуджує такі серйозні порушення, як вбивства й затримки журналістів.

55. Перетворення нетрів в упорядковані житлові райони. Сьогодні в містах живе половина людства. На міста доводиться значна частина національного виробництва й споживання - соціально-економічних процесів, що генерують багатство й розширюють можливості людей. У той же час, міста є осередком хвороб, злочинності, забруднення й убогості. У багатьох містах, особливо в країнах, що розвиваються, у нетрях, де відсутнє нормальне житло, водопостачання й каналізація, проживає більше половини населення. Програма ООН-ХАБІТАТ, що здійснює більше 150 технічних програм і проектів в 61 країні світу, разом із урядами, місцевими органами влади й неурядовими організаціями

веде пошук новаторських рішень для малих і великих міст. До них відносяться заходи щодо забезпечення гарантованого житла для міської бідноти, яка зі своєї сторони починає відігравати роль каталізатора інвестицій, націлених на забезпечення незаможних житлом і базовими послугами.

56. Поліпшення поштового обслуговування в усьому світі. Всесвітній поштовий союз (ВПС), що є основним форумом для співробітництва між існуючими у світі поштовими службами, допомагає забезпечувати функціонування справді всесвітньої системи надання населенню найсучасніших товарів і послуг. ВПС встановлює правила здійснення міжнародних поштових обмінів і виносить рекомендації, спрямовані на стимулювання росту обсягів поштових операцій і підвищення якості обслуговування клієнтів. Поштові служби 190 країн-членів ВПС утворюють найбільшу у світі мережу руху товарів, через яку щорічно проходить близько 430 млрд. поштових відправлень.

57. Впровадження вдосконалених методів ведення сільського господарства й зниження витрат. При сприянні з боку Продовольчої й сільськогосподарської організації, яке дозволило підвищити врожайність, провести реформи політики й забезпечити участь місцевого населення у вирішенні питань, що впливають на життя людей, рисівникам Азії вдалося домогтися прямої економії в розмірі понад 50 млн. дол. США в рік за рахунок зниження витрат на закупівлю й застосування пестицидів, а уряди відповідних країн заощаджують більше 150 млн. дол. США в рік завдяки скороченню субсидій на закупівлю пестицидів. Екологічні переваги й вигоди в сфері охорони здоров'я від скорочення масштабів застосування пестицидів оцінюються в більш ніж 10 млн. дол. США на рік.

58. Сприяння забезпеченню прав інвалідів. Організація Об'єднаних Націй перебуває на передньому краї боротьби за повну рівність інвалідів, заохочуючи їхню участь у соціальному, економічному й політичному житті. Організація відстоює точку зору, відповідно до якої інваліди є одним з коштовних ресурсів суспільства, і під егідою ООН розробляється перша в історії конвенція, націлена на захист прав і достоїнства інвалідів в усьому світі.

59. Удосконалювання глобального електров'язку. Міжнародний союз електров'язку (МСЕ) слугує форумом для спільної діяльності урядів і промислових кіл по розвитку й

координації операцій глобальних телекомунікаційних мереж і служб. МСЕ координує спільне користування діапазоном радіохвиль, заохочує міжнародне співробітництво в розподілі супутникових орбіт, працює над удосконаленням інфраструктури електрозв'язку в країнах, що розвиваються, і проводить переговори відносно загальносвітових стандартів, що забезпечують безперебійну взаємну сполученість широкого спектра комунікаційних систем. Від широкополосного Інтернету до технологій бездротового зв'язку останнього покоління, від навігаційного забезпечення повітряних і морських суден до радіоастрономії й супутникової метеорології, від послуг телефонного й факсимільного зв'язку до систем телемовлення й комунікаційних мереж нового покоління - у всіх секторах зв'язку МСЕ постійно надає міжнародному співтовариству допомогу в забезпеченні надійності телекомунікацій. Його діяльність сприяла зростанню індустрії телекомунікацій, що перетворилася в глобальний сектор економіки, який оцінюється в один трильйон доларів США.

60. Поліпшення стану корінних народів. Організація Об'єднаних Націй привернула увагу світового співтовариства до несправедливості, усе ще не викореної у відношенні до 370 млн. представників корінних народів, що живуть в 70 країнах світу й відносяться до числа найбільш уразливих і пригноблених груп населення нашої планети. Постійний форум з питань корінних народів, що складається з 16 членів, який був заснований в 2000 році, вживає заходів з метою поліпшення стану корінних народів в усьому світі в областях розвитку, культури, прав людини, охорони навколишнього середовища, освіти й охорони здоров'я.